

Miljö- och energidepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Promemoria om anvisade elavtal

Energimarknadsinspektionen (Ei) avstyrker förslagen om prisreglering, 8 kap. 8 och 8 d §§, men är positiv till övriga förslag i promemorian.

Ei har vid flera tillfällen på uppdrag av regeringen gjort uppföljningar av anvisningsavtalen och presenterat förslag på åtgärder. Ei är väl medveten om problematiken med de anvisade elavtalen och förstår att regeringen ser ett behov av att vidta åtgärder. Ei anser dock att regeringens förslag om skäliga villkor och prisreglering är för långtgående och riskerar att påverka marknaden negativt. Konsekvensanalysen är dessutom bristfällig.

Förslagen i 8 kap. 8 och 8 d §§ riskerar dessutom att få motsatt effekt än vad regeringen vill uppnå. Det finns en betydande risk att förslagen minskar kundens incitament att byta elleverantör. Detta resulterar i en minskad kundaktivitet och försämrar i slutänden konkurrensen på elmarknaden.

I promemorian anges det att prisregleringen skulle kunna utgå från priset på Nord Pool Spot och därefter reglera påslaget de anvisade elhandlarna får använda. En reglering av enbart påslaget kan aldrig fungera eftersom prissättningen på elhandelsavtal är beroende av flera komponenter. Utgångspunkten för prisregleringen enligt förslaget är därför mycket mer komplicerad än vad regeringen gör gällande.

Ei ser också en problematik med användningen av med begreppet "skäliga" villkor. Av erfarenhet har det visat sig vara mycket svårt att genom tillsyn och domstolspraxis bedöma vad som är skäligt.

Ei förordar istället för en prisreglering en elhandlarcentrisk flyttprocess, där kunden kontakter elhandlaren vid flytt. Eftersom majoriteten av kunderna blir anvisade när de flyttar till ny bostad. Ei utvecklar sitt resonemang vidare nedan.

Skäliga villkor och prisreglering

Prisreglering har stora nackdelar

Ei har tidigare i flera rapporter redogjort för de stora nackdelarna med prisreglering på en konkurrensutsatt marknad. Ei vidhåller att införande av en prisreglering är förenad med betydande nackdelar, som i detta fall inte alls står i proportion till de problem som

regeringen vill åtgärda. EU-kommissionen har genom sitt tillkännagivande i sommarpaketet påtalat de negativa konsekvenserna av prisreglering. Det är inte osannolikt att prisreglering kommer att förbjudas helt. Framtidens elmarknad kommer dessutom att kräva mer kundaktivitet. Inom EU pågår därför ett arbete med att förstärka funktionaliteten på marknaden. En av de viktigaste frågeställningarna är att få aktivare kunder genom att fasa ut prisreglering. Norden och framförallt Sverige tillhör de länder där marknaden fungerar väl, mycket tack vare avsaknaden av prisreglering. Att inför en sådan, även på en del av marknaden, vore ett stort steg åt fel håll och riskerar att påverka hela marknaden negativt.

Prisreglering åtgärdar inte problemen

Syftet med de föreslagna reglerna är enligt promemorian att säkerställa att kunder med anvisade avtal har skäliga villkor, att minska andelen kunder med anvisade elleverantörer och att öka kundaktiviteten på elmarknaden. De föreslagna reglerna i 8 kap. 8 och 8 d §§ gynnar inte kundaktiviteten och kan inte antas leda till minskad andel kunder med anvisningsavtal. En prisreglering kan innebära att den låga kundaktiviteten riskerar att cementeras eller till och med minska rörligheten eftersom kunderna kan få uppfattningen att det inte skiljer något mellan anvisade avtal och andra elhandelsavtal. Prisregleringen riskerar därför att minska kundens incitament att byta till mer förmånliga elhandelsavtal.

Ei har visserligen framhållit att prisnivån på anvisade avtal i de flesta fall är ett problem. Men anvisningsavtalen innebär också ett allvarligt problem för konkurrensen på elmarknaden som har att göra med att den anvisade elhandlaren utses av elnätsföretagen. Den anvisade elhandlaren är ofta ett företag i samma koncern som elnätsföretaget vilket påverkar konkurrensen på elmarknaden negativt, eftersom fristående elhandlare missgynnas. Detta problem åtgärdas överhuvudtaget inte med de aktuella förslagen.

Det är inte okomplicerat att reglera priset

I promemorian anges det att prisregleringen skulle kunna utgå från priset på Nord Pool Spot och därefter reglera hur stort påslag de anvisade elleverantörerna får använda. Månadspriset på Nord Pool Spot med ett reglerat påslag skulle då utgöra det högsta tillåtna anvisade priset. Det finns dock flera problem förknippade med en sådan lösning. En reglering av enbart påslaget kan aldrig fungera eftersom prissättningen på elhandelsavtal är beroende av flera komponenter. Det är därför inte säkert att det avtal som ska regleras är konstruerat utifrån priset på Nord Pool Spot med ett påslag. Det är också mycket svårt att utgå från hur resten av marknaden sätter sitt pris. Detta eftersom priskonstruktionerna varierar och få aktörer utgår idag enbart från de månadsmedelpriset på spotmarknaden.

Det vanliga är att ytterligare priskomponenter är rörliga i ett "avtal om rörligt pris", såsom kostnaden för elcertifikat, volymvägning och olika avgifter. Därtill kommer vanligen ett påslag (öre/kWh) och någon eller några fasta avgifter. Utgångspunkten för prisregleringen enligt förslaget är därför mycket mer komplicerad än vad regeringen gör gällande. Om regeringen vill förbättra villkoren för anvisade kunder så bör fokus vara att

rätta till huvudorsaken till att kunder blir anvisade, nämligen att stoppa tillförseln av kunder till anvisningssystemet.

Problem med otydlig ramlagstiftning

Förslaget om ändring av 8 kap. 8 § är dessutom otydligt. Ei har negativa erfarenheter av att avgifter ska vara "skäliga" och "rimliga" från elnätsregleringen och regleringen av anslutningsvillkor av ramlagstiftning. Det har visat sig vara mycket svårt att genom tillsyn och domstolspraxis slå fast vad som avses med sådana begrepp. Om det ska göras krävs det betydande insatser från Ei, som tar stora resurser i anspråk.

Förslaget kan också antas medföra ett betydande antal anmälningar till Ei från enskilda elkunder mot elnätsföretag som enligt kunderna inte har tillförsäkrats skäliga villkor. Handläggningstiden för sådana anmälningar är högst två månader enligt 12 kap. 14 § ellagen. Ei har redan idag knappa resurser för omfattande tillsynsinsatser. Ei har inte möjlighet att utan resurstillskott utarbeta nya metoder för bedömning av skälighet i priset på anvisade avtal. Det får också antas att domstolsprocesser angående skäligheten kommer att bli komplicerade. Även här kan en jämförelse göras med reglerna angående intäktsramar och anslutningsvillkor.

Det är också otydligt vad ansvaret i 8 kap. 8 § innebär. Det måste också beaktas att nätägaren är beroende av en annan part för att kunna uppfylla förpliktelsen att ingå avtal med skäliga villkor med en elhandlare.

Det anges i promemorian att förslagen inte har civilrättsliga konsekvenser. Ei menar dock att det kan ifrågasättas om inte ett pris som är oskäligt enligt ellagen skulle kunna få civilrättsliga konsekvenser om kunden angriper avtalet civilrättsligt.

Konsekvensanalysen

Att införa prisreglering på elhandelsmarknaden är en mycket ingripande åtgärd som är främmande och går emot Sveriges ståndpunkter internationellt. Regeringen föreslår nu ändå att det införs en möjlighet till prisreglering, utan någon konsekvensanalys och utan angivande av hur prisregleringen skulle kunna se ut. Att öppna för en så ingripande och för Sverige främmande åtgärd som prisreglering utan någon närmare analys är inte lämpligt. Det förhållandet att de närmare reglerna för prisregleringen ska utformas i förordning medför inte att förslaget inte behöver analyseras och konsekvenserna beröras. Dessutom innebär redan förslaget om skäliga villkor en prisreglering, eftersom förslaget i den delen framförallt syftar till skäliga priser. Lagstiftaren kan knappast på ett godtagbart sätt ta ställning till förslaget om prisreglering, utan en närmare analys.

Som Ei närmare berört ovan kommer det att krävas inte obetydliga resurser från Ei för tillsyn och domstolsprocesser avseende skäliga avgifter. Enligt förslaget ska eventuell prisreglering också omfattas av Ei:s tillsyn. Eftersom saken rör priser till slutkund kan det förväntas att även detta kommer att generera många anmälningar och kräva betydande insatser från Ei.

Datum
2016-03-22

Diarienum
2016-101641

Ei förordar en elhandlarcentrisk flyttprocess

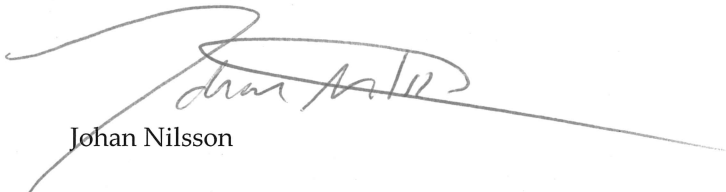
Istället regeringens förslag om skäliga villkor och prisreglering förordar Ei en elhandlarcentrisk flyttprocess, där kunden kontaktar elhandlaren vid flytt. Majoriteten av de anvisade kunderna får anvisningsavtal i samband med inflyttning. Det inträffar i situationer då kunden antingen flyttar in i bostaden och börjar konsumera el utan att vare sig teckna ett nätavtal eller ett elhandelsavtal, eller när kunden kontaktar nätägaren för att få elen påslagen utan att samtidigt teckna ett elhandelsavtal. Den nya flyttprocessen kommer att markant minska inflödet av kunder i anvisningssystemet, öka kundaktiviteten och förbättra konkurrensen.

Hur den elhandlarcentriska flyttprocessen ska fungera i praktiken är något Ei för tillfället utreder i regeringsuppdraget om att utreda författningsändringar för införande av en central informationshanteringsmodell och en elhandlarcentrisk modell på elmarknaden (M2015/2636/Ee).

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även ställföreträdande generaldirektören Tony Rosten, chefsekonomen Therése Hindman Persson, chefsjuristen Hanna Abrahamsson, avdelningschefen Sara Sundberg och handläggaren Johan Nilsson föredragande.

Anne Vadasz Nilsson

Johan Nilsson